Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.03.1996, sp. zn. 2 Tzn 72/95, ECLI:CZ:NS:1996:2.TZN.72.1995.1

Číslo: 52/1996

Právní věta: Jestliže pachatel převezme tržbu restaurační provozovny od zaměstnance této provozovny s tím, že ji odevzdá na poště, ale ponechá si ji, naplňuje znaky trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák., a nikoli trestného činu krádeže podle § 247 tr. zák., přestože sám zaměstnancem provozovny není a nemá s jejím provozovatelem uzavřenou smlouvu o hmotné odpovědnosti.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 28.03.1996

Spisová značka: 2 Tzn 72/95

Číslo rozhodnutí: 52

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Zpronevěra

Předpisy: 140/1961 Sb. § 247
§ 248

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 52

Jestliže pachatel převezme tržbu restaurační provozovny od zaměstnance této provozovny s tím, že ji odevzdá na poště, ale ponechá si ji, naplňuje znaky trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák., a nikoli trestného činu krádeže podle § 247 tr. zák., přestože sám zaměstnancem provozovny není a nemá s jejím provozovatelem uzavřenou smlouvu o hmotné odpovědnosti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 3. 1996 sp. zn. 2 Tzn 72/95)

Nejvyšší soud České republiky zrušil k stížnosti pro porušení zákona rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 10. 1989 sp. zn. 2 To 346/89 i rozsudek Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 15. 8. 1989 sp. zn. 7 T 86/89 jemu předcházející a zastavil trestní stíhání obviněného P. H.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 15. 8. 1989 sp. zn. 7 T 86/89 byl obviněný P. H. uznán vinným trestnými činy rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák., účinného do 30. 6. 1990 (dále jen tr. zák.), a krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák.,

jichž se měl dopustit jako zvlášť nebezpečný recidivista podle § 41 písm. b) tr. zák. tím, že dne 11. 7. 1987 v Bílé, okr. Frýdek-Místek, odevzdal na poště částku 7441,70 Kčs, o jejíž odevzdání jej požádal číšník provozovny Beskydských hotelů a restaurací Frýdek-Místek Beskyd Bílá-Bumbálka J. K., ačkoli věděl, že tato částka je tržbou uvedené provozovny a má být odeslána Beskydským hotelům a restauracím Frýdek-Místek, přesto uvedenou částku použil pro svou potřebu, a dne 11. 10. 1987 v Rožnově pod Radhoštěm, okr. Vsetín, odcizil z bytu S. V. k její škodě radiomagnetofon zn. Philips D 8368/60 výr. č. 026 06522327, 11 magnetofonových kazet zn. Sony a 1 sluchátka, vše v hodnotě nejméně 7500 Kčs.

Za tyto trestné činy mu byl okresním soudem podle § 132 odst. 1, § 35 odst. 1, § 42 odst. 1 tr. zák. a § 264 odst. 2 tr. ř. uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání tří a půl roku, pro jehož výkon byl zařazen do druhé nápravně výchovné skupiny (§ 39a odst. 2 písm. b/ tr. zák.).

Podle § 53 odst. 1 a § 54 odst. 1 tr. zák. mu byl uložen peněžitý trest ve výši 3000 Kčs, nahrazený pro případ zmaření jednoměsíčním trestem odnětí svobody (§ 54 odst. 3 tr. zák.). Dále mu byl uložen trest zákazu činnosti spojený s hmotnou odpovědností na dobu tří let (§ 49 odst. 1 tr. zák.) a ochranný dohled v trvání jednoho roku (§ 4 odst. 2, § 3 odst. 1 zák. č. 44/1973 Sb.). Konečně podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl zavázán nahradit poškozeným Beskydským hotelům a restauracím a S. V způsobenou škodu.

K odvolání obviněného byl tento rozsudek soudu prvního stupně podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. zrušen rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 10. 1989 sp. zn. 2 To 346/89. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. rozhodl odvolací soud ve věci tak, že výše popsané jednání obviněného kvalifikoval jen jako trestné činy rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák. a krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák. Pokud jde o výrok o trestu, uložil obviněnému stejný trest odnětí svobody a peněžitý trest jako soud prvního stupně. Shodně rozhodl také o povinnosti obviněného nahradit způsobenou škodu.

Výrok rozsudku odvolacího soudu se tedy od výroku rozsudku soudu prvního stupně liší jen v nepoužití kvalifikace § 41 písm. b) tr. zák. o zvlášť nebezpečné recidivě a v neuložení trestu zákazu činnosti.

Proti tomuto rozsudku Krajského soudu v Ostravě podal ministr spravedlnosti ČR ve prospěch obviněného stížnost pro porušení zákona. Poukázal v ní na skutečnost, že původní hlavní líčení konal dne 7. 4. 1989 senát Okresního soudu ve Frýdku-Místku složený z předsedy JUDr. O. M. a soudců M. K. a J. P. V tomto hlavním líčení byl vyslechnut obviněný a svědci E. Ch., J. K., L. S. a JUDr. B. Z. Hlavní líčení bylo odročeno na 25. 7. a znovu na 15. 8. 1989. V těchto odročených hlavních líčeních zasedal senát v jiném složení, když kromě předsedy JUDr. O. M. jej tvořili soudci z lidu E. C. a B. K. Podle § 219 odst. 2 věty druhé tr. ř. tedy mělo být celé hlavní líčení provedeno znovu, tj. zejména měl být znovu vyslechnut obviněný a výše uvedení svědci. Okresní soud však namísto toho postupoval podle věty první citovaného zákona ustanovení, tj. pouze „sdělil podstatný obsah dosavadního jednání“ a vyslechl jediného svědka (Z. S.), což je ovšem postup použitelný jen při pokračování v odročeném hlavním líčení v nezměněném složení senátu. Toto pochybení soudu prvního stupně nenapravil ani odvolací soud, jenž ve veřejném zasedání vyslechl pouze svědkyni L. S., a poté sám ve věci rozhodl.

Ve stížnosti pro porušení zákona proto bylo navrženo, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným rozsudkem odvolacího soudu a v řízení, jež mu předcházelo, byl v neprospěch obviněného porušen zákon, tento rozsudek i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil, a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Když Nejvyšší soud České republiky podle § 267 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost všech výroků

napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, shledal, že zákon byl porušen.

Z protokolu o hlavním líčení Okresního soudu ve Frýdku-Místku sp. zn. 7 T 86/89 je zřejmé, že ve složení senátu tohoto soudu projednávajícího uvedenou trestní věc obviněného P. H. došlo při odročení hlavního líčení ke změně zmíněné ve stížnosti pro porušení zákona. Je nutno souhlasit s námitkou ministra spravedlnosti, že okresní soud pochybil, pokud za této situace v hlavním líčení pokračoval a neprovedl je podle § 219 odst. 2 věty druhé tr. ř. celé znovu. Hlavní líčení tedy mělo být podle § 205 tr. ř. znovu zahájeno, znovu měla být přednesena obžaloba, poškození měli být znovu vyzváni k vyjádření o náhradě škody (§ 206 tr. ř.), a znovu mělo být provedeno celé dokazování, včetně výslechu obžalovaného a svědků, kteří byli vyslechnuti v původním hlavním líčení (§ 207 a násl. tr. ř.).

Z uvedených protokolů o hlavním líčení je však zřejmé i další procesní pochybení okresního soudu, když k důkazu byl čten protokol o výslechu svědka L. P., aniž by bylo zřejmé, že prokurátor (nyní státní zástupce) a obviněný s takovým postupem podle § 211 odst. 1 písm. a) tr. ř. souhlasili.

Skutkové zjištění napadeného rozsudku (§ 2 odst. 5, 6 tr. ř.), jež bylo učiněno na podkladě takto vadného postupu řízení záležícího zejména v porušení zásady bezprostřednosti (§ 2 odst. 12 tr. ř.), jedné ze základních zásad trestního řízení, nelze považovat za úplné.

Vadná je též právní kvalifikace prvního ze stíhaných skutků jako trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák., tedy spáchaného formou krádeže. Pokud totiž podle zjištění soudů prvního i druhého stupně obviněný P. H. převzal od číšníka J. K. tržbu restaurační provozovny tehdejší socialistické organizace s tím, že ji odevzdá na poště, ale neučinil tak a ponechal si ji, pak si tuto tržbu protiprávně nepřivlastnil tím, že se jí zmocnil, ale tím, že nakládal s věcí, jež mu byla svěřena, v rozporu s účelem svěření. Nepřicházela proto v úvahu kvalifikace takového jednání jako trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví spáchaného formou krádeže podle § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák., ale jako tohoto trestného činu spáchaného formou zpronevěry podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák. nebo, a to v případě, že by bylo prokázáno, že obviněný tuto tržbu s úmyslem si ji ponechat již vylákal, jako tohoto trestného činu spáchaného formou podvodu podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. Argumentace rozsudku soudu prvního stupně, že o formu zpronevěry nemohlo jít proto, že obviněný P. H. „nebyl zaměstnancem této socialistické organizace, neměl žádnou hmotnou odpovědnost a (uvedená) částka mu proto nemohla být svěřena …“, je mylná, neboť trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák. není, resp. nebyl trestným činem, k jehož spáchání se podle § 90 odst. 1 tr. zák. vyžaduje pachatelovo zvláštní postavení, tedy tzv. speciální subjekt, popř. svěření zvláštní smlouvou.

I když výklad obsažený v předchozím odstavci by byl relevantní teprve v případě správného skutkového zjištění posuzovaného činu (které zatím učiněno nebylo), nemohla ani tato zjevná vada týkající se právní kvalifikace tohoto činu zůstat v řízení o stížnosti pro porušení zákona nepovšimnuta.

Pro výše uvedené vady skutkového zjištění mající svůj podklad v neopakování hlavního líčení tedy Nejvyššímu soudu České republiky nezbylo, než z podnětu mimořádného opravného prostředku podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovit, že napadeným rozsudkem odvolacího soudu a v řízení, jež mu předcházelo, byl v neprospěch obviněného porušen zákon v ustanoveních § 254 odst. 1, § 259 odst. 3, § 2 odst. 5, 6, 12 tr. ř., tedy v těch ustanoveních, která upravují jednak přezkumnou činnost odvolacího soudu a jeho meritorní rozhodnutí a jednak zjišťování skutkového stavu věci při zachování zásady bezprostřednosti řízení.

V návaznosti na tento výrok Nejvyšší soud České republiky podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený

rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 10. 1989 sp. zn. 2 To 346/89 (jako odvolacího soudu) i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 15. 8. 1989 sp. zn. 7 T 86/89 (jako soudu prvního stupně) zrušil. Současně zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušené rozsudky obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Pro další postup Nejvyššího soudu v této trestní věci bylo určující ustanovení § 16 odst. 1 tr. zák. o časové působnosti trestních zákonů a aboliční ustanovení amnestie prezidenta republiky ze dne 1. 1. 1990.

Podle § 16 odst. 1 tr. zák. se trestnost činu posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán; podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, jestliže je to pro pachatele příznivější. První ze stíhaných trestných činů byl v napadeném rozsudku Krajského soudu v Ostravě posouzen jako trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák., který byl spojen s trestem odnětí svobody se sazbou od šesti měsíců do pěti let. Současný trestní zákon již tento trestný čin neobsahuje a podle něj by toto jednání obviněného mohlo být posouzeno jako trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1 tr. zák. se sazbou trestu odnětí svobody až na dva roky (popř. jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. se stejnou sazbou). Aplikace současného trestního zákona na tento čin je tedy pro obviněného P. H. příznivější. Obdobně je tomu i v případě druhého jeho stíhaného činu, který byl v napadeném rozsudku odvolacího soudu kvalifikován jako trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák., účinného do 30. 6. 1990, spojený se sazbou trestu odnětí svobody od šesti měsíců do tří let. Podle nyní účinného trestního zákona by šlo o stejný trestný čin, ovšem spojený se sazbou trestu odnětí svobody až na dva roky. I v tomto druhém případě je tedy použití současného trestního zákona pro obviněného příznivější.

Na oba tyto úmyslné trestné činy podle současného trestního zákona však dopadá aboliční ustanovení čl. V písm. a) uvedené amnestie prezidenta republiky z 1. 1. 1990. Tato překážka tedy brání v dalším pokračování v trestním stíhání obviněného P. H. pro tyto skutky. Nejvyšší soud České republiky proto podle § 271 odst. 1 tr. ř. rozhodl tak, že trestní stíhání obviněného pro tyto skutky podle § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. zastavil.